

ПРОТОКОЛ № 2

засідання робочої групи

з підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою Менеджмент спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування

від 31 березня 2023 р.

Присутні:

1. Волинець І. Г. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування, гарант освітньо-професійної програми.
2. Черчик Л. М. – д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту та адміністрування.
3. Буняк Н. М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування.
4. Левицький В. В., к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування.
5. Милько І. П. – к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та адміністрування.
6. Петровський А. В. – начальник відділу економічного контролю виробництва ПрАТ «СКФ Україна».
7. Степанюк О. М. – директор ТзОВ «Європейська асоціація інноваційної освіти», кандидат технічних наук.
8. Вавдіюк Н. Ю. – здобувач освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою Менеджмент.
9. Демидович В. В. – випускник освітньо-професійної програми Менеджмент першого (бакалаврського) рівня.

Порядок денний:

1. Про результати обговорення ОПІ Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент.
2. Про розміщення проектів освітньо-професійної програми і навчального плану ОПІ Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент на сайті Волинського національного університету імені Лесі Українки з метою їх громадського обговорення.

1. СЛУХАЛИ: гаранта освітньо-професійної програми Менеджмент доцента Ірину Волинець про результати обговорення ОПІ Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент.

ВИСТУПИЛА: завідувач кафедри менеджменту та адміністрування професор Черчик Л. М., яка зазначила, що в рамках договору про співпрацю між Волинським національним університетом імені Лесі Українки та Вищою школою суспільно-

економічною в Пшеворську і підготовки до спільної Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених «Сучасні технології менеджменту» відбулося обговорення ОПП Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент. У зустрічі взяли участь: ректор Вищої школи суспільно-економічної, доктор економічних наук, професор Петро Ярош, декан економічного факультету Вальдемар Влох, канцлер Богуслав Петровський, викладачі та стейкхолдери; завідувач кафедри менеджменту та адміністрування ВНУ імені Лесі Українки Лариса Черчик, заступник декана з наукової роботи та грантової діяльності Інна Милько, гарант ОПП Менеджмент організацій за другим (магістерським) рівнем Лариса Ющишина, гарант ОПП Менеджмент за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти Ірина Волинець; доцент кафедри менеджменту та адміністрування Хмельницького національного університету Ірина Сокирник, директор Європейської асоціації інноваційної освіти Оксана Степанюк і доктор Жешувського університету Даріуш Фудала. Учасники поділилися своїми міркуваннями щодо освітніх компонент ОПП, змістовного наповнення курсів, можливостей посилення міжнародної співпраці й академічної мобільності. Було ухвалено низку рішень і сформовано плани проведення гостьових онлайн-лекторій, кредитної мобільності, видання спільної колективної монографії, стажування викладачів.

ВИСТУПИЛА: директор ТзОВ «Європейська асоціація інноваційної освіти», кандидат технічних наук Оксана Степанюк та наголосила на важливості та необхідності обміну досвідом із закордонними партнерами щодо організації освітнього процесу, розширення кросфункціональної взаємодії та налагодження співпраці для подальшого розвитку та врахування трендів розвитку освіти й науки.

ВИСТУПИЛА: гарант освітньо-професійної програми Менеджмент доцент Ірина Волинець, яка проінформувала, що в ході зустрічі окрема увага акцентувалася на ознайомленні з ОПП Менеджмент. Так, партнери відмітили про фаховість програми, послідовне та змістовне вивчення освітніх компонентів, можливість реалізації здобувачами освіти права на вільний вибір дисциплін. Також була надана пропозиція доповнити ОПП і навчальний план освітнім компонентом «Логістика», що, на їх думку, забезпечить додаткові компетентності бакалавра з менеджменту, оскільки сьогодні актуальним є організація ефективних способів доставки при мінімальних витратах засобів і часу. Окрім того, висловили побажання розширити перелік освітніх компонентів дисциплінами, які б розглядали питання управління євроінтеграційними процесами, організації міжнародного бізнесу.

ВИСТУПИЛА: завідувач кафедри менеджменту та адміністрування професор Лариса Черчик, з ініціативи якої та згідно запланованого міжуніверситетського онлайн-лекторію 03 листопада 2022 р. відбулася лекція на тему «Управління реалізацією стратегії підприємства» кандидата економічних наук, доцента кафедри менеджменту Хмельницького національного університету Ірини Сокирник. У ній

взяли участь здобувачі вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент, гарант ОПП Менеджмент бакалаврського рівня Ірина Волинець, гарант ОПП Менеджмент організацій магістерського рівня Лариса Ющишина та науково-педагогічний персонал кафедри менеджменту та адміністрування. На занятті лектор зосередила увагу слухачів на сутності та складниках процесу реалізації стратегії, організації стратегічного процесу на підприємстві, змінах організаційної культури й організаційній структурі як об'єкта стратегічних змін. Окрім цього, спікер зацентувала увагу на змінах у системі стратегічного управління, які відбулися в умовах війни.

У межах зустрічі обговорили пропозицію перейменувати ОК «Бізнес-тренінг «Стратегічний аналіз»» на «Стратегічний аналіз та прогнозування». Така зміна зумовлена врахуванням предметної області Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 073 Менеджмент, зокрема методів прогнозування, що повно охопить опис об'єктів дослідження, виявлення тенденцій, особливостей, можливих напрямів стратегічного розвитку підприємства на основі аналізу та прогнозування його діяльності.

Також прийнято рішення про збільшення кількості кредитів ОК «Стратегічний менеджмент» з 4 до 5 та кількості аудиторних годин.

До обговорення долучилися усі члени робочої групи.

ВИСТУПИЛА: гарант освітньо-професійної програми Менеджмент доцент Ірина Волинець, яка повідомила про проведену 09 листопада 2022 р. зустріч здобувачів вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент зі стейкхолдером – директором з економіки ПрАТ «Едельвіка» Оксаною Антонюк. Присутні мали змогу дізнатися у спікера про набутий управлінський досвід; ухвалення управлінських рішень у складних умовах пандемії та війни; налагодження ефективних комунікацій у колективі; використання методів мотивування персоналу.

Під час розмови Оксана Антонюк зазначила, що ознайоmlена з освітньо-професійною програмою Менеджмент, навчальними дисциплінами та відмітила, що і ОПП, і навчальний план сприяють не тільки досягненню фахових компетентностей, а й формують світогляд студента, його соціальні навички та вміння. Також стейкхолдер відмітила і практичну часту ОПП – наявність практик безпосередньо на підприємствах, в установах та організаціях і в ракурсі цього питання порекомендувала встановити фіксований термін проходження здобувачами практик, в межах якого вони будуть знаходитися на базах практик і мати можливість вникати у виробничі процеси та набувати досвід.

ВИСТУПИЛА: член робочої групи здобувачка гр. Мен-33 Наталія Вавдіюк з пропозицією підтримати рішення Оксани Антонюк та планувати проведення практик на 3 і 4 курсах з чітким календарним терміном протягом навчального року. Це дасть студентам можливість вільно відвідувати бази практик, не підлаштовуючись під графік аудиторного навчання, що створить умови для досягнення ефективних результатів навчання та компетентностей.

ВИСТУПИЛА: завідувач кафедри менеджменту та адміністрування професор Лариса Черчик про результати зустрічі із академічною спільнотою, а саме доктором економічних наук, професором кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Волинського національного університету імені Лесі Українки Наталією Павліхою і завідувачем кафедри менеджменту Національного університету водного господарства та природокористування, доктором технічних наук, професором Леонідом Кожушком.

05 грудня 2022 р. у межах Тижня факультету економіки та управління відбувся гостьовий офлайн-лекторій на тему «Менеджмент: універсальна наука розвитку», яку провів професор Леонід Кожушко, під час якого актуальні питання розвитку менеджменту як основного рушійного чинника трансформацій світових змін.

Після зустрічі зі здобувачами та НПП кафедри менеджменту та адміністрування обговорено актуальні компетентності, якими мають володіти сучасні менеджери, а отже, повинні бути відображені в освітніх компонентах ОПП. Учасники зустрічі зійшлися на думці важливості використання інтерактивних методик під час викладання освітніх компонентів, а також висловлена пропозиція дотримання рекомендованих програмних результатів навчання, загальних і спеціальних компетентностей відповідно до Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 073 Менеджмент.

ВИСТУПИЛИ: завідувач кафедри менеджменту та адміністрування професор Лариса Черчик, гарант освітньо-професійної програми Менеджмент доцент Ірина Волинець, член групи забезпечення доцент Інна Милько, які поділилися враженнями від участі в VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами», організованою кафедрою економіки Луцького національного технічного університету 15 грудня 2022 р.

Окрім того, в межах практичної частини конференції відбулося громадське обговорення освітніх програм ступеня бакалавра, магістра і доктора філософії ЗВО-учасників. Під час заходу кафедра менеджменту та адміністрування представила до розгляду ОПП Менеджмент першого (бакалаврського) рівня (гарант – доцент Ірина Волинець) й ОПП Менеджмент організацій другого (магістерського) рівня вищої освіти (член робочої групи – Лариса Черчик).

Учасники під час презентацій ОПП зупинилися на основних її складниках, такі як: мета, фокус, особливості, структурно-логічна схема, а також матриці відповідності програмних компетентностей і забезпечення програмних результатів навчання відповідним компонентам ОПП. Особливу увагу приділено освітнім компонентам й обґрунтуванню змістовного наповнення навчального плану. Зазначено, що практикується студентоцентроване навчання, самонавчання, інтерактивні методи навчання, поєднання лекцій, практичних занять із розв'язанням ситуаційних завдань і використанням кейс-методів, ділових ігор, тренінгів, що розвивають лідерські навички й уміння працювати в команді.

Подано рекомендацію учасниками обговорення скоригувати структурно-логічну схему, оскільки ОК 1.6 (Фізичне виховання) не співвідноситься з іншими освітніми компонентами.

Під час обговорення наукова спільнота зауважила також щодо відповідності освітніх компонентів теоретичному змісту предметної області згідно Стандарту. Зокрема, не забезпечені або частково забезпечені в розрізі окремих тем освітніх компонентів концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового менеджменту та подала рекомендацію прийняти до уваги.

ВИСТУПИЛА: член групи забезпечення доцент Надія Буняк, яка погодилася з таким зауваженням, зауваживши, що концепції інноваційного та проектного менеджменту забезпечують освітні компоненти «Інноваційний менеджмент» та «Проектний менеджмент», проте пропонований перелік освітніх компонентів за ОПП 2020 р. і 2021 р. не враховує інші позиції і доцільно було би ввести відповідний освітній компонент у цикл професійної підготовки.

ВИСТУПИЛА: гарант освітньо-професійної програми Менеджмент доцент Ірина Волинець, яка повідомила про пропозиції зі сторін стейкхолдерів – роботодавців і здобувачів.

Так, у рецензії від директора Волинського обласного центру зайнятості Алли Куцин позитивно відмічені принципи формування ОПП – адаптивне управління, самоменеджмент, крос-функціональна взаємодія, що підкріплюється вивченням таких дисциплін як групова динаміка та комунікації (тренінг), соціальний менеджмент, самоменеджмент, інформаційно-комунікаційні технології в галузі знань, іноземна мова. У контексті рекомендовано впровадити у навчальний процес такий предмет як «Адміністративний менеджмент», який підкріпить формування твердих та м'яких навичок у сфері управління всередині колективу організації для вирішення стратегічних завдань з урахуванням тенденцій розвитку підприємства.

Ірина Волинець представила відгук здобувача вищої освіти гр. Мен-43 Олени Шмаровоз, у якому запропоновано запровадити вивчення такої дисципліни як «Логістика», яка б формувала вміння ефективно управляти потоками товарів, ресурсів та фінансів від часу створення продукції до її доставки кінцевому споживачеві. Окрім того, у відгуці зазначено, що перевагами ОПП Менеджмент є орієнтація на формування індивідуальної освітньої траєкторії студентів, поєднання навчання з науковою і практичною діяльністю, можливість визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, реалізація права на академічну мобільність учасників освітнього процесу.

Також надійшов відгук випускниці ОПП Менеджмент Анни Бурди із рекомендацією вилучення навчальної дисципліни «Теорія і практика підприємництва». Окремі теми силябусу дублюються з темами інших дисциплін, а саме з курсами «Господарське право», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Менеджмент персоналу», а натомість варто збільшити аудиторне навантаження з освітніх компонентів «Економіка підприємства», «Маркетинг», що, у свою чергу, сприятиме досягненню програмних результатів навчання. Також краще, на думку випускника, не давати на розгляд курс «Творчий феномен Лесі Українки», що сприяє розвитку соціальних навичок, а не здобуттю професійних компетентностей.

Таку думку підтвердили і гарант ОПП Ірина Волинець, і член групи забезпечення Надія Буняк, окресливши її тим, що згідно Порядку формування

освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців за першим (бакалаврським), другим (магістерським) та третім (освітньо-науковим, освітньо-творчим) рівнями вищої освіти денної (очної) та заочної форм навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки право вибору ОК «Творчий феномен Лесі Українки» залишається за факультетом. Відповідно академічна спільнота факультету економіки та управління за результатами обговорення вирішила не давати в перелік ОК вищезгаданий курс при умові, якщо окремі результати навчання і загальні компетентності будуть забезпечені іншими освітніми компонентами.

ВИСТУПИЛА: доцент Ірина Волинець, яка винесла на обговорення зміну назви ОК «Вступ до спеціальності» на «Вступ до фаху» і зміну кількості аудиторних годин на 60 годин, зважаючи на наповнення освітнього компонента, і також пропозицію збільшити кількість аудиторних годин до рівня 62 години з ОК «Обґрунтування управлінських рішень та оцінювання ризиків». Також за результатами обговорення проєктів освітньо-професійних програм, що реалізуються на факультеті економіки та управління перейменовано освітній компонент «Інформаційні технології в галузі» на «Інформаційно-комунікаційні технології в галузі».

Відповідно до Порядку формування освітніх програм та навчальних планів підготовки фахівців за першим (бакалаврським), другим (магістерським) та третім (освітньо-науковим, освітньо-творчим) рівнями вищої освіти денної (очної) та заочної форм навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки рекомендовано навчальну практику планувати на 1-2 курсах (освітнього ступеня бакалавр) з метою отримання первинних знань та навичок. Зважаючи на цю рекомендацію, Ірина Волинець запропонувала протягом 3-4 семестрів ввести навчальну практику з фаховим спрямуванням на 8 кредитів.

ВИСТУПИВ: член робочої групи Артем Петровський – начальник відділу економічного контролю виробництва ПрАТ «СКФ Україна», який відмітив практичний аспект програми, акцентованість на студентоцентризмі, можливість реалізації права студентів обирати дисципліни на власний розсуд. Підтримав позицію залишити освітній компонент «Операційний менеджмент», що дає знання про практичну сторону організації виробництва як основи діяльності будь-якого суб'єкта діяльності. Разом з тим він виступив з пропозицією включити до вивчення дисципліну «Інвестиційна діяльність», «Інвестиційна політика» або «Інвестиційний менеджмент» у блок вибірових освітніх компонентів, тому що життєздатність і процвітання будь-яких проєкту, виду діяльності, соціально-економічної системи в значній мірі залежить від раціональної інвестиційної політики.

ВИСТУПИЛА: член робочої групи Віталія Демидович, випускниця освітньо-професійної програми Менеджмент першого (бакалаврського) рівня, з пропозицією виведення ОК «Управління конфліктами і змінами (тренінг)» і розгляду її як теми в ОК «Групова динаміка та комунікації (тренінг)». Разом з цим, на її погляд, теми

навчальної дисципліни «Поведінковий менеджмент і лідерство (тренінг)» повторюються в інших освітніх компонентах. Наприклад, теми «Групова динаміка», «Формування ефективних комунікацій та управління конфліктами», «Переговори», «Нарада» розглядаються в ОК «Групова динаміка та комунікації (тренінг)»; «Мотиви та стимули» вивчають ОК «Менеджмент», «Мотивація персоналу»; «Концепції, моделі та теорії лідерства», «Ефективне лідерство», «Зовнішні та внутрішні атрибути лідера», «Керівництво та лідерство» – ОК «Менеджмент», «Групова динаміка та комунікації (тренінг)», «Менеджмент персоналу» тощо; «Адаптовність», «Стресостійкість» – «Самоменеджмент». Тому з метою уникнення дублювання тем краще замінити на освітній компонент, щоб забезпечувати досягнення фахових компетентностей.

Погодилася з випускницею професор Лариса Черчик і запропонувала ОК «Менеджмент конкурентоспроможності» з підсумковим контролем у вигляді екзамену. Вивчення такого освітнього компоненту сформує комплекс знань про принципи, категорії, методи менеджменту конкурентоспроможності та оволодіння ними на базі інтеграції теоретичних і прикладних знань, здобутих у процесі вивчення нормативних освітніх компонентів, практичних умінь щодо управління конкурентоспроможністю підприємства.

При моніторингу змістового наповнення силабусів освітніх компонентів така ж ситуація зустрілася і з дисципліною «Менеджмент організацій». Окремі теми детально розглядають курси «Економіка підприємства», «Стратегічний менеджмент», «Маркетинг», «Менеджмент персоналу», «Інноваційний менеджмент». Тому доцільно такий освітній компонент вивести із циклу професійної підготовки.

ВИСТУПИЛА: запрошена на зустріч здобувачка 3 курсу ОПП Менеджмент – голова студентського самоврядування факультету економіки та управління Катерина Ващук. Вона висловила свою думку і думку потоку щодо освітнього компонента «Курсова робота з менеджменту», а саме про можливість її перенесення на старші курси, оскільки здобувачам досить складно писати її в 3 семестрі 2 курсу та запропонувала перенести у 7 семестр 4 курсу.

З цією думкою погодилася завідувач кафедри менеджменту та адміністрування професор Лариса Черчик. Виходячи з досвіду співпраці зі здобувачами при керівництві такої роботи, краще її перенести. Це пов'язано з тим, що у здобувачів станом на 3 семестр 2-го курсу не вичитані не усі профільні освітні компоненти і їм досить важко вибрати тему дослідження, опрацювати необхідну літературу. Лариса Миколаївна при цьому зауважила про недоцільність написання курсової роботи на 4 курсі, оскільки планується проходження здобувачами переддипломної практики у 7 семестрі та написання кваліфікаційної роботи у 8 семестрі. Це буде складно для студентів і запропонувала включити такий вид робіт у 6 семестрі та назвати ОК «Курсова робота з функціональних областей менеджменту». Це будуть початкові напрацювання за темою кваліфікаційної роботи та за матеріалами проходження виробничої практики.

Аналогічно Катерина Ващук внесла пропозицію про можливість зміни семестру для вивчення освітнього компонента «Бухгалтерський облік (загальна теорія)», так як він є досить важким для сприйняття і вивчення на другому курсі.

До обговорення долучилися усі члени робочої групи.

УХВАЛИЛИ: прийняти до уваги пропозиції стейкхолдерів при перегляді та удосконаленні ОПП Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент.

2. ВИСТУПИЛА: гарант освітньо-професійної програми Менеджмент доцент Ірина Волинець, яка повідомила про важливість розміщення проєктів освітньо-професійної програми і навчального плану ОПП Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент на сайті Волинського національного університету імені Лесі Українки з метою їх громадського обговорення.

УХВАЛИЛИ: після доопрацювань та врахування пропозицій і побажань стейкхолдерів розмістити проєкти освітньо-професійної програми і навчального плану ОПП Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 Менеджмент на сайті Волинського національного університету імені Лесі Українки з метою їх громадського обговорення.

Гарант освітньо-професійної програми

Ірина ВОЛИНЕЦЬ

Секретар

Інна МИЛЬКО